

**LIETUVOS BANKO
PRIEŽIŪROS TARNYBOS
FINANSINIŲ PASLAUGŲ IR RINKŲ PRIEŽIŪROS DEPARTAMENTO
DIREKTORIUS**

SPRENDIMAS

DĖL D. S. IR AAS „BTA BALTIC INSURANCE GROUP“ GINČO NAGRINĖJIMO

2019 m. liepos 17 d. Nr. 242-278

Vilnius

Lietuvos bankas gavo D. S. (toliau – pareiškėjas) kreipimąsi, kuriuo pareiškėjas prašė išnagrinėti tarp jo ir AAS „BTA Baltic Insurance Company“, veikiančios Lietuvoje per įsteigtą filialą, (toliau – draudikas) kilusį ginčą.

N u s t a t y t a:

2019 m. kovo 5 d. įvyko eismo įvykis, per kurį susidūrus dviem automobiliams buvo apgadintas pareiškėjui priklausantis automobilis „Volkswagen Transporter“, valst. Nr. (*duomenys neskelbiami*). Pareiškėjas kreipėsi į draudiką, apdraudusį eismo įvykio kaltininko civilinę atsakomybę privalomuoju transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės draudimu, prašydamas išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią automobiliui padarytą žalą.

2019 m. kovo 6 d. pareiškėjas kreipėsi į draudiką ir nurodė, kad už transporto priemonės sugadinimus pageidautų draudimo išmoką gauti pinigais. Draudikas gautą pranešimą užregistravo duomenų sistemoje ir pradėjo administruoti žalos bylą Nr. (*duomenys neskelbiami*). Draudiko ekspertas, gavęs apgadintos transporto priemonės dokumentus ir sugadinimų nuotraukas, įvertino transporto priemonės „Volkswagen Transporter“ sugadinimus, nustatė, kad dalis transporto priemonės sugadinimų buvo padaryti dar iki eismo įvykio, ir 2019 m. kovo 15 d. telefonu informavo pareiškėją, kad automobilio remontas kainuos 1 302,33 Eur.

Pareiškėjas nesutiko su draudiko apskaičiuotomis transporto priemonės remonto išlaidomis, todėl kreipėsi į nepriklausomą turto vertintoją UAB „Nepriklausomų ekspertų agentūra“, prašydamas parengti transporto priemonės „Volkswagen Transporter“ vertinimo ataskaitą. 2019 m. kovo 30 d. draudikui pateiktoje Transporto priemonės vertinimo ataskaitoje Nr. (*duomenys neskelbiami*) (toliau – Vertinimo ataskaita) nurodyta, kad automobilio remonto kaina yra 2 694,43 Eur (be PVM).

Gavęs Vertinimo ataskaitą, draudikas kreipėsi į tris remonto įmones – UAB „Autobroliai“, UAB „Delondas“ ir UAB „Žėrutis“, kad būtų apskaičiuota transporto priemonės „Volkswagen Transporter“ sugadinimų remonto kaina. UAB „Delondas“ sudarytoje automobilio „Volkswagen Transporter“ remonto sąmatoje nurodyta, kad remontas kainuos 2 445,02 Eur (be PVM), UAB „Autobroliai“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje buvo nurodytos 2 197,55 Eur (be PVM) automobilio remonto išlaidos, o UAB „Žėrutis“ sudarytoje automobilio remonto sąmatoje nurodyta, kad automobilį galima suremontuoti už 1 709,14 Eur (be PVM).

Draudikas pareiškėją raštu informavo, kad buvo priimtas sprendimas pareiškėjui išmokėti 2 117,24 Eur draudimo išmoką, atlyginančią dėl įvykio padarytą žalą. Kadangi draudikui nebuvo pateikta dokumentų, patvirtinančių faktinę transporto priemonės remonto kainą, o įvardytos remonto įmonės nustatė remonto kainą pagal savo įkainius ir pateikė pasiūlymus suremontuoti transporto priemonę, draudikas draudimo išmoką apskaičiavo pagal pateiktų trijų remonto įmonių pasiūlytos kainos vidurkį. Draudikas taip pat akcentavo ir tai, kad draudimo išmoka gali būti perskaičiuota, jei, remontuojant transporto priemonę, bus pastebėta papildomų defektų. Pareiškėjas nesutiko su draudiko priimtu sprendimu, todėl tarp šalių kilo ginčas.

Kreipimesi į Lietuvos banką dėl vartojimo ginčo nagrinėjimo pareiškėjas prašo rekomenduoti draudikui išmokėti draudimo išmoką, apskaičiuotą pagal Vertinimo ataskaitą, ir

atlyginti turto vertintojo samdymo išlaidas. Pareiškėjas nurodo, kad, išnagrinėjęs draudiko atsiųstą pirminį apskaičiavimą, pastebėjo, kad į pateiktą remonto sąmatą nėra įtraukta dalis sugadinimų ir ji neatitinka realių rinkos kainų, todėl apie tai informavo draudiką. Pareiškėjas paaiškino, kad draudikas pasiūlė pateikti trūkstumų dalių nuotraukas. Pareiškėjas teigia 2019 m. kovo 15 d. kreipėsis į licencijuotą nepriklausomą ekspertą (UAB „Nepriklausomų ekspertų agentūra“), atlikus transporto priemonės sugadinimų vertinimą, nustatyta, kad transporto priemonės remonto kaina yra 2 694,43 Eur (be PVM). Pareiškėjas pabrėžė, kad nepriklausomo eksperto vertinimas yra atliktas remiantis realiomis rinkos kainomis, t. y. iš UAB „Autojuta“ automobilių remonto kainyno. Pareiškėjo nuomone, draudikas, atlikdamas rinkos tyrimą, kreipėsi į blogos reputacijos automobilių remonto bendrovę UAB „Žėrutis“, pastarosios skaičiavimai išsiskyrė iš kitų pateiktų pasiūlymų: neatspindi realių rinkos kainų ir iškreipia bendrą vidurkį. Be to, pareiškėjo manymu, bendrovė tyčia bandė sumažinti draudimo išmoką, todėl atliko rinkos tyrimą ir be pareiškėjo sutikimo į jo atsiskaitomąją sąskaitą pervedė draudimo išmoką.

Atsiliepime į pareiškėjo kreipimąsi draudikas nurodė, kad Taisyklių 15 punkte yra nustatyta, kad draudimo išmoka gali būti apskaičiuojama pagal nukentėjusio trečiojo asmens realiai patirtas dėl eismo įvykio sugadintos transporto priemonės remonto išlaidas arba teoriniu skaičiavimų būdu. Draudiko teigimu, kai nukentėjęs trečiasis asmuo automobilio neremontuoja, draudimo išmoka apskaičiuojama įvertinus būtinas automobilio remonto išlaidas be PVM. Taisyklėse nustatyta, kad būtinos automobilio remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Draudiko teigimu, Taisyklių 13 punkte nustatyta, kad draudikas turi teisę nustatyti nukentėjusio trečiojo asmens transporto priemonei padarytos žalos dydį, vadovaudamasis įmonių, turinčių teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktais turto remonto išlaidų skaičiavimais. Draudikas teigė, kad, vadovaudamasis Taisyklių 13 punkto nuostatomis, kreipėsi į tris rinkoje veikiančias automobilių remonto įmones, kad būtų pateikti transporto priemonės „Volkswagen Transporter“ remonto išlaidų skaičiavimai pagal tų remonto įmonių nustatytus darbų ir detalių įkainius. Draudiko teigimu, remiantis Taisyklių 15 punkto nuostatomis, buvo apskaičiuota 2 117,24 Eur vidutinė automobilio „Volkswagen Transporter“ remonto kaina, t. y. buvo priimtas sprendimas draudimo išmoką apskaičiuoti pagal trijų remonto įmonių pasiūlytas kainas vidurkį.

Draudikas mano, kad pareiškėjo pateikta Vertinimo ataskaita realiai patirtų išlaidų nepagrindžia, todėl laikytina, jog tai, kad nuostolis turi būti apskaičiuotas būtent pagal Vertinimo ataskaitą, šiuo atveju nėra įrodyta. Draudikas savo apskaičiuotą draudimo išmokos dydį grindžia oficialiai Lietuvoje veikiančių ir nemažą darbo patirtį turinčių remonto įmonių sudarytomis sąmatomis, o tai atitinka teisės aktų nuostatas, kad draudikas yra įpareigotas atlyginti būtinąsias nukentėjusio asmens išlaidas, apskaičiuotas pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius.

Draudikas sprendimą nesivadovauti Vertinimo ataskaita grindžia ir tuo, kad esminis remonto kainos skirtumas yra detalių kainos, t. y. draudiko remonto sąmata buvo sudaryta pagal detalių kainas iš antrinės rinkos, o nepriklausomas vertintojas vertino tik naujų ir originalių detalių kainas, pritaikydamas nusidėvėjimo procentą. Draudikas nurodo ir tai, kad pareiškėjo teiginiai, jog UAB „Žėrutis“ pateikti skaičiavimai yra neteisingi, yra tik jo pamąstymai ir nuomonė, tačiau pareiškėjas jų niekaip nepagrindė. Be to, draudikas nurodo ir tai, kad teisės aktuose nėra įtvirtinto reikalavimo būtinąsias išlaidas apskaičiuoti išimtinai pagal originalių dalių ir (ar) detalių vertę, todėl darytina išvada, kad nuostolių apskaičiavimas vertinant keistinas neoriginalias dalis savaime nereiškia, kad taip nustatytos draudimo išmokos neužteks būtinosioms išlaidoms padengti ir turtui suremontuoti. Draudikas nesutinka su pareiškėjo reikalavimu skaičiuoti žalos dydį remiantis tik originalių detalių kainomis, nes draudiko veiklą reglamentuojantys teisės aktai nedraudžia apskaičiuojant draudimo išmoką keičiamas dalis vertinti neoriginalių dalių kainomis. Draudikas taip pat nurodo nekvestionuojantis pareiškėjo teisės transporto priemonę remontuoti naujomis originaliomis dalimis, tačiau naujų originalių dalių įsigijimo faktą pareiškėjas turėtų pagrįsti. Draudiko teigimu, pareiškėjui pateikus tokius dokumentus, mokėtinos draudimo išmokos dydį draudikas yra pasiruošęs perskačiuoti, tačiau pagal Vertinimo ataskaitą tokios išlaidos nėra atlyginamos, nes ir Vertinimo ataskaitoje nurodoma, kad apskaičiuotas nuostolio dydis yra preliminarus.

Be to, draudikas teigė, kad už Vertinimo ataskaitos sudarymą draudikas sutiko

pareiškėjui atlyginti 60 Eur, t. y. 50 proc. Vertinimo ataskaitos sudarymo išlaidų. Taigi, draudikas mano tinkamai ir teisingai apskaičiavęs draudimo išmoką, todėl prašo atmesti pareiškėjo reikalavimus.

K o n s t a t u o j a m a:

Vadovaujantis Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio 26 d. nutarimu Nr. 03-23 patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 45 punktu, vartojimo ginčai Lietuvos banke nagrinėjami laikantis rungimosi, ginčų nagrinėjimo operatyvumo, koncentracijos, ekonomiškumo ir bendradarbiavimo principų. Nagrinėdamas ginčą Lietuvos bankas atlieka pateiktų įrodymų vertinimą, kurio pagrindu priimamas sprendimas.

Atsižvelgiant į ginčo šalių paaiškinimus ir pateiktus įrodymus, darytina išvada, kad šalių ginčas kilo dėl draudimo išmokos, atlyginančios per 2019 m. kovo 5 d. eismo įvykį transporto priemonei „Volkswagen Transporter“ padarytų sugadinimų remonto išlaidas, ir reikalavimo atlyginti visas pareiškėjo patirtas turto vertintojo samdymo išlaidas pagrįstumo.

Dėl draudiko nustatytos draudimo išmokos, atlyginančios per 2019 m. kovo 5 d. eismo įvykį transporto priemonei „Volkswagen Transporter“ padarytų sugadinimų remonto išlaidas, dydžio pagrįstumo

Vertinant Lietuvos bankui ginčo šalių pateiktus įrodymus, svarbu pažymėti, kad TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta žalos dydžio nustatymo taisyklė: turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas, vadovaudamasis įgaliotų asmenų ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ir dokumentais, įrodančiais padarytos žalos aplinkybes, faktą ir dydį. Minėta žalos dydžio nustatymo taisyklė detalizuota Taisyklių 13 punkte: nukentėjusio trečiojo asmens turtui (transporto priemonei ar kitam kilnojamajam ar nekilnojamajam turtui) padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas ar biuras, vadovaudamasis atsakingo draudiko ar biuro įgaliotų asmenų (ekspertų) ir (ar) turto vertintojų ataskaitomis ar išvadomis, įmonės, kurioje remontuojamas sugadintas turtas, pateiktais šio turto remonto išlaidų skaičiavimais ir (ar) atsižvelgdamas į įmonės, kuri turi teisę remontuoti sugadintą turtą, pateiktus šio turto remonto išlaidų skaičiavimus arba remonto išlaidų pagrindimo dokumentus, taip pat į nukentėjusio trečiojo asmens pateiktus žalos dydį įrodančius dokumentus.

Vadovaujantis Taisyklių 15 punktu, žalos dėl turto sugadinimo, kai jį remontuoti ekonomiškai tikslinga, atlyginimo dydis nustatomas pagal turėtas remonto išlaidas, būtinas atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Jeigu nukentėjęs trečiasis asmuo turto neremontuoja, atlyginamos apskaičiuotos būtinos turto remonto išlaidos (be PVM) atkurti sugadintą turtą ar jo detalių ir (ar) dalių rinkos vertę iki eismo įvykio. Būtinas remonto išlaidas sudaro remonto darbų, dažymo darbų, keičiamų dalių (nuvertinant dalis dėl nusidėvėjimo) bei dažymo medžiagų vertė ir papildomos išlaidos (transportavimo, saugojimo, techninės ekspertizės ir kitos išlaidos). Būtinos remonto išlaidos apskaičiuojamos pagal vidutinius darbų ir keičiamų detalių ir (ar) dalių įkainius, atitinkančius technologijos lygį, vadovaujantis rekomenduojamais laiko normatyvais.

Atsižvelgiant į pirmiau minėtas per eismo įvykį patirtos žalos nustatymą reglamentuojančias teisės aktų nuostatas, pažymėtina, kad turto Vertinimo ataskaita, neginčijant joje nurodytų duomenų teisingumo, yra vienas iš, bet ne vienintelis, žalos dydį padedančių nustatyti įrodymų, todėl turėtų būti vertinama atsižvelgiant į visų turimų – taigi, tiek draudiko, tiek pareiškėjo pateiktų – įrodymų visumą. Konstatavus minėtą aplinkybę, kartu darytina išvada, jog turto vertinimo ataskaitos buvimas savaime nesuponuoja ir prielaidos, kad ji turi didesnę įrodomąją galią nei kiti žalos administravimo byloje esantys įrodymai ir savaime jų nepaneigia, nes, kaip jau minėta, turto Vertinimo ataskaita yra viena iš įrodinėjimo priemonių, ji turi būti vertinama kartu su kitais įrodymais pagal bendrąsias įrodymų vertinimo taisykles.

Pareiškėjas, remdamasis UAB „Nepriklausomų ekspertų agentūra“ sudarytos Vertinimo ataskaitos duomenimis, prašo išmokėti draudimo išmoką, atlyginančią transporto priemonei „Volkswagen Transporter“ per 2019 m. kovo 5 d. eismo įvykį padarytų sugadinimų remonto išlaidas. Siekdamas nuginčyti turto Vertinimo ataskaitą, draudikas vadovaujasi remonto įmonių UAB „Autobroliai“, UAB „Delondas“ ir UAB „Žėrutis“ pateikta informacija apie transporto priemonės remonto išlaidas.

Kaip minėta, Vertinimo ataskaitoje nurodyta, kad transporto priemonės „Volkswagen Transporter“ remonto kaina – 2 694,43 Eur (be PVM). Remiantis draudiko atliktu rinkos

tyrimu, nustatyta, kad UAB „Delondas“ nurodė, jog transporto priemonę suremontuotų už 2 445,02 Eur (be PVM); UAB „Autobroliai“ nurodė, kad automobilis būtų suremontuotas už 2 197,55 Eur (be PVM), o UAB „Žėrutis“ nurodė, kad automobilio remonto išlaidos sudarytų 1 709,14 Eur (be PVM).

Vertinant pareiškėjo reikalavimą draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitą, pažymėtina, kad, atsižvelgiant į transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarčių kompensacinę paskirtį ir nuostolių draudimo sutartyse, prie kurių priskiriamos minėtos sutartys, įgyvendinamą CK 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą, žalos atlyginimu turi būti siekiama gražinti ją patyrusį asmenį į iki pažeidimo buvusią padėtį. Teisingas žalos atlyginimas reiškia ir tai, kad, sprendžiant ginčą dėl žalos atlyginimo, turi būti nustatytas tikrasis žalos dydis, nes, nustačius mažesnę už tikruosius nuostolius žalos dydį, iš dalies yra neapgintos nukentėjusio asmens teisės. Kai nustatytas žalos dydis viršija tikruosius nuostolius, nukentėjęs asmuo nepagrįstai praturtėja skolininko sąskaita (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. sausio 7 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-44/2015).

Išanalizavus pateiktus duomenis, matyti, kad pateiktos UAB „Delondas“, UAB „Autobroliai“ ir UAB „Žėrutis“ parengtos transporto priemonės „Volkswagen Transporter“ remonto sąmatos patvirtina, kad automobilio atkūrimo iki būklės, buvusios prieš 2019 m. kovo 5 d. įvykį, išlaidos nesiekia turto vertintojo nustatytų transporto priemonės remonto išlaidų ir turto vertintojo apskaičiuotos automobilio remonto išlaidos skiriasi nuo tų, kurias apskaičiavo remonto įmonės. Taigi, remiantis Lietuvos bankui pateiktais įrodymais, negalima teigti, kad turto vertintojas, nustatydamas automobilio „Volkswagen Transporter“ remonto išlaidų dydį, vadovavosi CK 6.38 straipsnyje įtvirtintu sutarčių vykdymo ekonomiškumo principu ir automobilio remonto išlaidų dydį apskaičiavo, atsižvelgdamas į ekonomiškiausią, o ne į brangiausią transporto priemonės remonto variantą.

Lietuvos bankui nebuvo pateikta įrodymų, patvirtinančių, kad draudiko pateiktos remonto sąmatos buvo sudarytos nesivadovaujant Taisyklių 15 punkto nuostatomis. Remonto įmonių skaičiavimai buvo atlikti vadovaujantis Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000 m. balandžio 17 d. Nr. 120 / 2000 m. balandžio 14 d. įsakymu Nr. 101 patvirtintos Kelių transporto priemonių vertinimo instrukcijos 14 punktu, kuriame įtvirtintas transporto priemonių atkūrimo sąnaudų nustatymo principas iš esmės atitinka Taisyklių 15 punkto nuostatą dėl būtinų remonto išlaidų atlyginimo ir apskaičiavimo, taikant vidutinius remonto darbų įkainius, atitinkančius technologijos lygį. Atsižvelgiant į CK 6.251 straipsnyje įtvirtintą visiško nuostolių atlyginimo principą ir vadovaujantis CK 6.38 straipsnio 3 dalyje nustatyto prievolių vykdymo ekonomiškiausiu būdu principu, darytina išvada, kad draudiko apskaičiuotas žalos dydis yra pagrįstas objektyviais įrodymais (remonto įmonių sudarytomis transporto priemonės remonto sąmatomis), patvirtinančiais, kad už apskaičiuotą nuostolius kompensuojančią išmoką automobilis būtų visiškai atkurtas į iki 2019 m. kovo 5 d. eismo įvykio buvusią padėtį, o tai atitinka teisės aktuose įtvirtintas žalos nustatymo taisykles.

Pareiškėjas kreipimesi į Lietuvos banką nurodo, kad draudikas nepagrįstai nuostolio dydį apskaičiavo pagal blogos reputacijos remonto įmonės, t. y. UAB „Žėrutis“, pateiktus skaičiavimus, kurie išsiskyrė iš kitų remonto įmonių. Vertinant visus Lietuvos bankui pateiktus duomenis, atkreiptinas dėmesys į tai, kad draudiko pateikta UAB „Žėrutis“ parengta remonto sąmata yra sudaryta kompiuterine žalos apskaičiavimo programa „Audatex“. Lietuvos Respublikos susisiekimo ministro ir Lietuvos Respublikos finansų ministro 2000 m. balandžio 17 d. įsakymu Nr. 120 patvirtintos Kelių transporto priemonių vertės nustatymo tvarkos 4 ir 36 punktuose nustatyta, kad vertinant transporto priemonės atkūrimo (remonto) kainą galima vadovautis kompiuterine programa „Audatex“. Pagal teisės aktų nuostatą, ši programa pateikia vidutines rinkoje vyraujančias atsarginių dalių ir dalių kainas bei remonto darbų įkainius. Atkreiptinas dėmesys, kad pareiškėjas nei Lietuvos bankui, nei draudikui nepateikė jokių duomenų, kurių pagrindu būtų galima teigti, kad UAB „Žėrutis“ parengta transporto priemonės sąmata yra neteisinga, nėra įtrauktų tam tikrų dalių ar remonto darbų, kainos yra nepagrįstai mažos arba nėra galimybės atkurti pareiškėjo transporto priemonės už remonto sąmatoje nurodytą sumą. Atsižvelgiant į pirmiau nurodytas teisės aktų nuostatas, darytina išvada, kad draudiko pateikta transporto priemonės remonto sąmata yra teisinga, pagrįsta ir atitinka teisės aktuose įtvirtintas žalos apskaičiavimo taisykles.

Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko priimtu sprendimu, taip pat nurodo, kad draudikas nepagrįstai, apskaičiuodamas draudimo išmoką, vadovaujasi remonto įmonių

sąmatomis, kuriose yra nurodytos panaudotos dalys, t. y. pareiškėjas nurodo, kad draudikas nepagrįstai vadovaujasi transporto priemonės remonto sąmatomis, nors Vertinimo ataskaitoje remiamasi oficialaus atstovo UAB „Autojuta“ kainyne skelbiamomis naujų originalių dalių kainomis. Vertinant Lietuvos bankui pateiktus įrodymus, pažymėtina, kad kai kurių autoservisų pateiktose remonto sąmatose keičiamų automobilio detalių kainos yra apskaičiuotos pagal dėvėtų ar neoriginalių automobilių dalių kainas. Remiantis Taisyklių 15 punktu, reglamentuojančiu keičiamų dalių vertės nustatymo sąlygas, į automobilio nuvertėjimą dėl eksploataavimo atsižvelgti būtina, nes žalos atlyginimu siekiama sugadinto turto vertę atkurti iki tos, kuri buvo prieš teisės pažeidimą. Dėl to turi būti atlyginama ne visa naujų keičiamų detalių vertė, o jos dalis, nes buvo sugadintos ne naujos detalės, o jau atitinkamai susidėvėjusios (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo senato 2000 m. birželio 16 d. nutarimu Nr. 27 patvirtinta Teismų praktikos taikant įstatymus dėl atlygintinos turtinės žalos, padarytos eismo įvykio metu, apibendrinimo apžvalga). Automobilio detalių keitimo išlaidų skaičiavimas pagal nusidėvėjusių automobilių detalių kainas atitinka transporto priemonių valdytojų civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sutarties, kaip nuostolių draudimo sutarties (Draudimo įstatymo 91 straipsnio 4 dalis), kompensacinę paskirtį, neleidžiančią nukentėjusiam trečiajam asmeniui gauti didesnę draudimo išmoką, negu faktiškai jo patirti nuostoliai (Lietuvos Aukščiausiojo Teismo 2014 m. balandžio 23 d. nutartis, priimta civilinėje byloje Nr. 3K-3-229/2014). Atsižvelgiant į draudimo sutarties, kurios pagrindu buvo apskaičiuotas nuostolio dydis, kompensacinę paskirtį ir į tai, kad automobilio detalių keitimo išlaidų skaičiavimas pagal dėvėtų detalių kainas neprieštarauja Taisyklių 15 punkte įtvirtintoms keičiamų dalių vertės nustatymo sąlygoms, nėra pagrindo draudiko taikytų keičiamų detalių atkūrimo išlaidų skaičiavimo principų laikyti nepagrįstais ir jais nesivadovauti.

Kadangi Lietuvos bankui pateikti įrodymai suteikia pagrindą konstatuoti, kad draudiko sprendimas draudimo išmoką apskaičiuoti pagal remonto įmonių nustatytų automobilio remonto išlaidų vidurkį atitinka tikslios žalos dydžio nustatymo taisykles, nėra pagrindo pareiškėjo reikalavimo draudimo išmoką apskaičiuoti pagal Vertinimo ataskaitos duomenis pripažinti pagrįstu.

Konkretų aplinkybių kontekste svarbu ir tai, kad nesivadovavimas nepriklausomo turto vertintojo sudaryta Vertinimo ataskaita nereiškia, kad draudikas, pareiškėjui pateikęs įrodymus, patvirtinančius, kad už išmokėtą draudimo išmoką nebuvo galima atkurti jam priklausančios transporto priemonės iki 2019 m. kovo 5 d. eismo įvykio buvusią būklę, neturėtų atlyginti ir pareiškėjo nuostolių, viršijančių išmokėtą draudimo išmoką.

Dėl nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidų atlyginimo

Pareiškėjas Lietuvos banko taip pat prašė rekomenduoti draudikui atlyginti 120 Eur turto vertintojo samdymo išlaidų, kurias patvirtina 2019 m. kovo 20 d. Pinigų priėmimo kvitas, (duomenys neskelbiami).

Vadovaujantis CK 6.38 straipsnyje įtvirtintais prievolių vykdymo principais, prievolės turi būti vykdomos sąžiningai, tinkamai ir nustatytais terminais pagal įstatymų ar sutarties nurodymus, o kai tokių nurodymų nėra, – vadovaujantis protingumo kriterijais. Jeigu vienai iš šalių prievolės vykdymas kartu yra ir profesinė veikla, ši šalis turi vykdyti prievolę taip pat pagal tai profesinei veiklai taikomus reikalavimus. Kiekviena šalis turi atlikti savo pareigas kuo ekonomiškiau ir vykdydama prievolę bendradarbiauti su kita šalimi (šalių pareiga kooperuotis).

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje nurodyta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę pasamdyti turto vertintoją, kad jis nustatytų turtui padarytos žalos dydį, jeigu draudiko įgaliotas asmuo neatvyko apžiūrėti sugadinto turto per šio straipsnio 2 dalyje nustatytą terminą. Tokiu atveju atsakingas draudikas privalo atlyginti protingumo kriterijus atitinkančias nukentėjusio trečiojo asmens turėtas turto vertintojo samdymo išlaidas. Toje pačioje TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje taip pat nurodyta, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo. Draudikas teigia tinkamai įvykdęs pareigą apžiūrėti turta, todėl pagal specialiajame įstatyme įtvirtintą reglamentavimą neturi prievolės atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidų.

Lietuvos bankas sutinka, kad įprastai, jeigu asmuo nusprendžia pasinaudoti TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje įtvirtinta teise savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo, draudikas neturi pareigos atlyginti dėl to

patirtų išlaidų. Vis dėlto, vadovaujantis minėtais prievolių vykdymo principais, Lietuvos banko nuomone, TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalies nuostatos nereiškia, kad draudiko pareiga atlyginti nepriklausomo turto vertintojo samdymo išlaidas gali kilti besąlygiškai tik vieninteliu atveju – per nustatytą terminą neapžiūrėjus sugadinto turto. Toks TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalies nuostatų aiškinimas, koku vadovaujasi draudikas, tam tikrais atvejais sudarytų sąlygas iškreipti transporto priemonių civilinės atsakomybės privalomojo draudimo sistemos funkcionavimo pagrindus ir principus: galėtų susidaryti situacija, kai TPVCAPDĮ numatyta nukentėjusio trečiojo asmens teisė savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo virstų esmine teisingo nuostolio nustatymo sąlyga ir iš esmės eliminuotų draudiko atsakomybę dėl tinkamo savo prievolių vykdymo. Todėl Lietuvos bankas mano, kad nepriklausomo vertintojo samdymo išlaidos nukentėjusiam trečiajam asmeniui turi būti atlygintos tuomet, jei jas nukentėjęs asmuo patiria įrodinėdamas žalos dydį, o draudikas, vadovaudamasis pateiktomis ekspertų išvadomis, perskaičiuoja draudimo išmoką, taigi, pripažįsta, kad iš pradžių ją buvo apskaičiavęs neteisingai.

TPVCAPDĮ 15 straipsnio 3 dalyje nustatyta, kad turtui padarytos žalos dydį nustato atsakingas draudikas. Tai reiškia, kad įstatyme būtent draudikui numatyta prievolė nustatyti padarytos žalos dydį. Kaip jau minėta, apskaičiuodamas draudimo išmoką, draudikas turi laikytis CK 6.251 straipsnyje įtvirtinto visiško nuostolių atlyginimo principo ir užtikrinti, kad nukentėjusiam asmeniui žala būtų atlyginta teisingai. Todėl draudikas, profesionalus finansų rinkos dalyvis, savo prievolės turi vykdyti pagal profesinei veiklai taikomus reikalavimus ir administruodamas žalą nustatyti teisingą nuostolio dydį. Lietuvos banko nuomone, tai, kad nukentėjęs trečiasis asmuo turi teisę savo iniciatyva ir savo lėšomis papildomai kreiptis į ekspertus dėl padarytos žalos dydžio nustatymo, neturi jokios įtakos minėtai draudiko pareigai, t. y. neatleidžia draudiko nuo pareigos administruojant žalą nustatyti teisingą nuostolio dydį.

Atsiliepime draudikas teigia vykdęs įstatymų nustatytus reikalavimus, todėl pareiškėjui nebuvo kilusi būtinybė kreiptis į nepriklausomą turto vertintoją. Vis dėlto iš ginčo šalių pateiktų duomenų matyti, kad draudikas po eismo įvykio sudarė sąmatą, kurioje nustatė, kad pareiškėjo nuostoliai dėl transporto priemonės apgadinimų siekia 1 302,33 Eur (be PVM). Draudikas neneigia, kad pareiškėjas buvo informuotas apie tokią apskaičiuotą nuostolių sumą. Pareiškėjas, nesutikdamas su draudiko skaičiavimu, kreipėsi į turto vertintoją ir pateikė draudikui Vertinimo ataskaitą. Pažymėtina, kad galutinis draudiko apskaičiuotas nuostolio dydis – 2 117,24 Eur, yra daug didesnis, palyginti su pirmu skaičiavimu. Atkreiptinas dėmesys ir į tai, kad pirminio draudimo išmokos dydžio perskaičiavimas yra susijęs būtent su teisingu nuostolio atlyginimu, kai pareiškėjas, nesutikęs su pirminiu skaičiavimu, pateikė draudikui Vertinimo ataskaitą ir tik tuomet draudikas kreipėsi į 3 servisus ir mokėtiną draudimo išmoką apskaičiavo vadovaudamasis iš pateiktų remonto sąmatų išvestu vidurkiu. Kadangi šiuo atveju nuostolio dydžio perskaičiavimas nebuvo susijęs su, pavyzdžiui, naujai paažiškėjusiais automobilio sugadinimais ar kitomis aplinkybėmis, kurių draudikas objektyviai būtų negalėjęs įvertinti atlikdamas pirminį skaičiavimą, darytina išvada, kad atsižvelgęs į Vertinimo ataskaitą ir perskaičiavęs draudimo išmoką draudikas pripažino, kad pirminis nuostolio skaičiavimas nebuvo teisingas.

Kaip minėta, pareiškėjas su draudiko apskaičiuota suma nesutiko ir kreipėsi į turto vertintoją. Tačiau byloje nėra duomenų, patvirtinančių, kad pareiškėjas prieš tai būtų pateikęs draudikui pretenziją dėl galimai neteisingai nustatyto nuostolių dydžio. Todėl negalima teigti, kad pareiškėjas, kilus ginčui dėl nuostolių dydžio, būtų pakankamai bendradarbiavęs su draudiku arba tiesiogiai su draudiku sprendęs ginčą dėl nuostolių dydžio (t. y. pareiškėjas netinkamai vykdė bendradarbiavimo pareigą). Kita vertus, vertinant aplinkybę, kad draudikas, gavęs Vertinimo ataskaitą, pakartotinai apskaičiavo pareiškėjo patirtus nuostolius ir pareiškėjui pasiūlė išmokėti 2 188,81 Eur draudimo išmoką, darytina išvada, kad pirminėje sąmatoje apskaičiuota suma iš esmės neatitiko TPVCAPDĮ ir Taisyklių reikalavimų ir nebuvo pakankama, siekiant atkurti pareiškėjo transporto priemonę į iki eismo įvykio buvusią būklę, ir būtent Vertinimo ataskaita turėjo esminės įtakos, kad nuostoliai būtų perskaičiuoti. Atsižvelgiant į nustatytas aplinkybes, remiantis protingumo, teisingumo ir sąžiningumo principais bei siekiant užtikrinti šalių teisių ir teisėtų interesų pusiausvyrą, darytina išvada, kad draudikas pagrįstai pareiškėjui atlygino pusę (60 Eur) pareiškėjo patirtų turto vertintojo samdymo išlaidų.

Remdamasis tuo, kas išdėstyta, ir vadovaudamasis Lietuvos Respublikos vartotojų teisių apsaugos įstatymo 27 straipsnio 1 dalies 3 punktu, Lietuvos banko valdybos 2012 m. sausio

26 d. nutarimo Nr. 03-23 „Dėl Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių patvirtinimo“ 2 punktu ir šiuo nutarimu patvirtintų Vartotojų ir finansų rinkos dalyvių ginčų neteisminio sprendimo procedūros Lietuvos banke taisyklių 59.3 papunkčiu, n u s p r e n d ž i u:

Atmesti pareiškėjo D. S. reikalavimus.

Lietuvos banko sprendimas dėl ginčo esmės yra rekomendacinio pobūdžio ir teismui neskundžiamas. Vartotojui ir finansų rinkos dalyviui išlieka teisė dėl ginčo sprendimo kreiptis į teismą arba kitą ginčų nagrinėjimo instituciją įstatymų nustatyta tvarka. Kreipimasis į teismą po Lietuvos banko sprendimo dėl ginčo esmės priėmimo nelaikomas šio sprendimo apskundimu.

Direktorius

Mindaugas Šalčius